

Brandskydd i träbyggnader

Ett ramverk för flexibilitet

Axel Mossberg

- Forskningschef och senior brandkonsult på Bengt Dahlgren Brand & Risk
- Teknisk doktor i brandteknik
- Certifierad sakkunnig brand – SAK3 nivå K
- Ordförande för SIS TK 181 AG 04 och AG 05 som arbetar med standardisering i förhållande till möjligheternas byggregler
- Projektledare för forskningsprojektet *Ramverk för hantering av brandbelastning vid projektering av trähus*

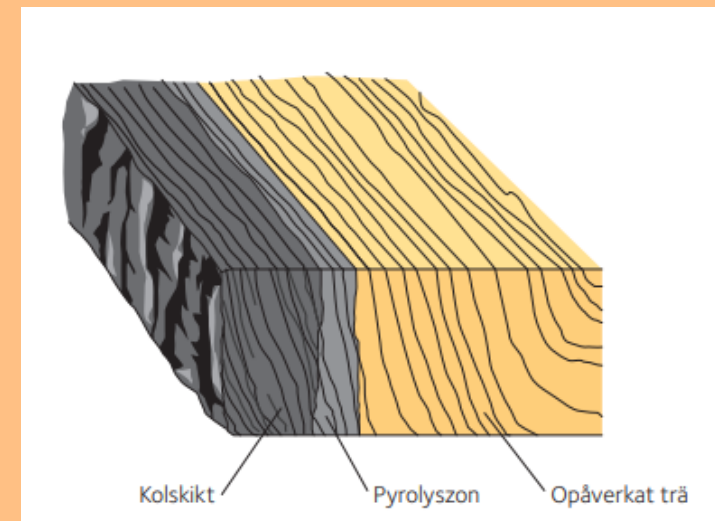
Brandskydd i träbyggnader

- Nya byggregler – vad är på gång?
- Beskrivning av ramverket
- Summering

Trä vid brand

- Både bra och dåligt
- Relativt förutsägbart vid brand – men...
- Tillför brännbart material (om det inte skyddas)
- När tar brandförloppet slut?
- Vad händer under avsvalningsfasen?

Källa: KL-trähandboken, Svenskt Trä

Trähus enligt Byggreglerna Då och Nu

1947

BABS 46

Max två-tre våningar med brännbar konstruktion

1968

SBN 67

1989

NR1

1994

BBR

2008

EKS

2011

BBR 19

Funktionsbaserade "materialneutrala" byggregler

2024/2025

Nya regler

Säkerhetsneutralt men med frihet vid materialval

Oakwood timber tower, PLP Architecture

Nya regler på intåg

- Hänsyn ska tas till permanent brandbelastning, utom i vissa fall
- Brandbelastning påverkar både brandcells krav och bärverks krav
- Ingen del av stommen får exponeras utan att brandbelastningen behöver beaktas

Byggnad	Krav (en av punkterna väljs)
Upp till och med 4 plan	• Permanent brandbelastning behöver inte beaktas
5-8 plan för verksamheter med <600 MJ/m ² i variabel brandbelastning T.ex. kontor, bostäder, hotell och skolor	• Sprinkler• Stomme skyddas motsvarande K₂60
5-8 plan för verksamheter med >600 MJ/m ² i variabel brandbelastning T.ex. shoppingcentrum, arkiv, bibliotek	• Stomme skyddas motsvarande ett fullständigt brandförlopp
>8 plan	• Stomme skyddas motsvarande ett fullständigt brandförlopp

Varför ändras reglerna?

- Brandbelastning är en nyckelparameter i brandskydd – det styr över flera olika krav
- I nuvarande regler finns ”luckor” i kravställningar som gör att stommens tillskott kan ignoreras
- Boverket anser att branschen inte hanterat situationen korrekt utan väljer att tydliggöra kraven
- Kan potentiellt ha stor påverkan för brandskydd av träbyggnader

Boverkets slutsatser

Sammanfattningsvis kan följande konstateras:

- För byggnader med brännbar stomme där stommen involveras i brandförloppet säkerställer inte reglerna i BBR och EKS för dimensionering genom klassificering att skyddsålet avseende bärande och avskiljande förmåga i flervåningsbyggnader uppnås.
- Schabloner för brandbelastning i BBRBE är inte tillämpliga för byggnader med stor mängd permanent brandbelastning, exempelvis element av massivträ.

Ramverk för framtiden

- I dagsläget finns stora kunskapsbrister mellan akademi och praktik
- Syfte med projektet är att underlätta brandsäkert och hållbart byggande i trä
- Kan bli väldigt viktigt för exponerat trä i kommande regelverk

Projektgrupp & Finansiärer

- Projektgrupp
 - Axel Mossberg, Projektledare
 - Daniel Brandon, Projektledare RISE
 - Alastair Temple
 - Robert McNamee
 - Bengt Gåfvells
- Finansierades av:
 - Samhällsbyggandets Utvecklingsfond
 - Smart Housing Småland
 - Centrum för Boende och Byggnade i Trä
 - Sveriges Brandkonsultförening

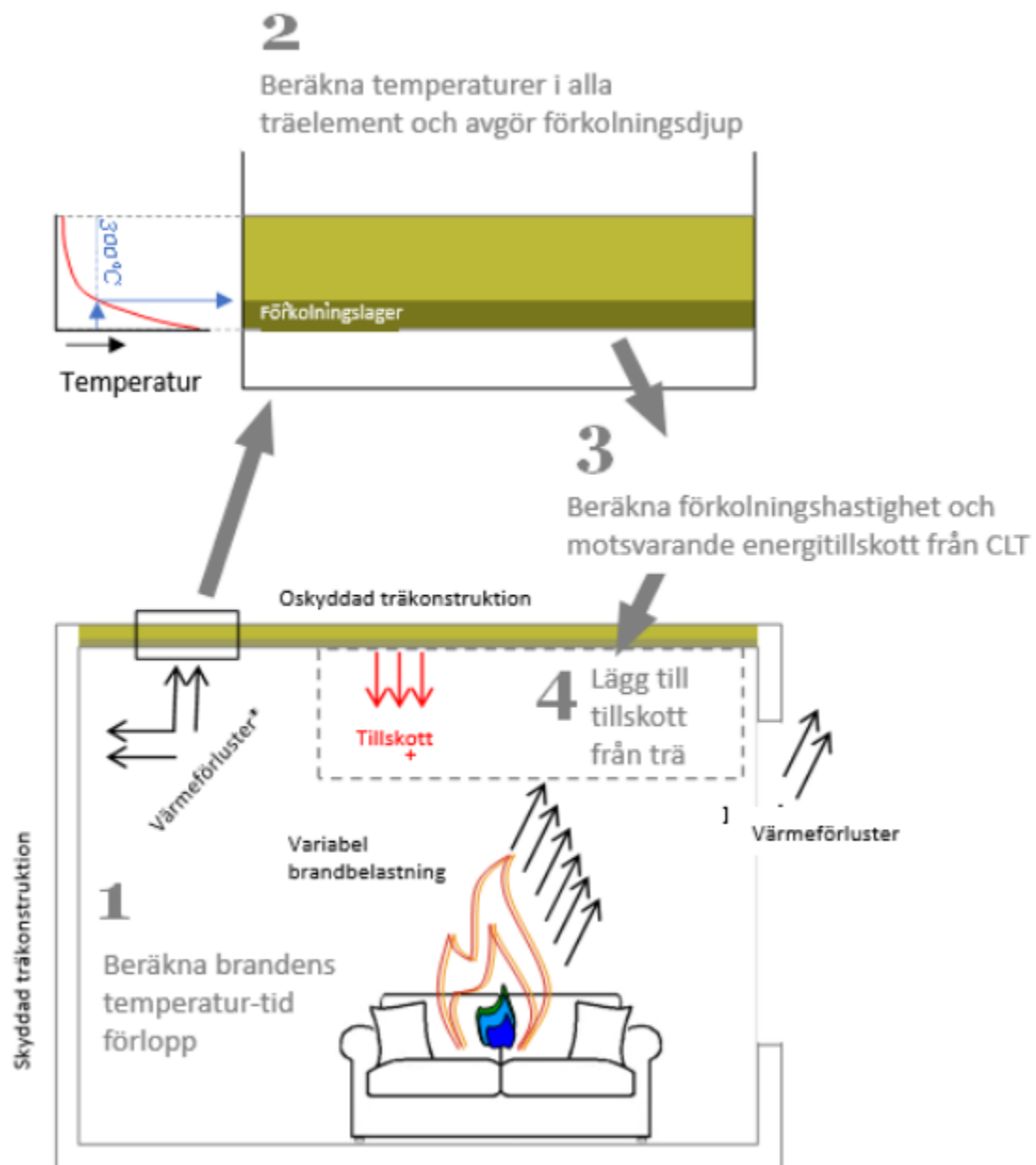
Svenska Byggbranschens
Utvecklingsfond

Vad påverkar en brand i en träbyggnad?

- Direkt påverkan:
 - Brandbelastning
 - Öppningsfaktor
 - (Exponerade delar av brännbar stomme)
- Indirekt påverkan
 - Verksamhet
 - Våningsantal
- Indirekt påverkan hanteras genom brandbelastning
- Beräkningar av s.k. "naturligt brandförlopp"
("verkliga" bränder) för att bestämma förkolning

Så hur ser ramverket ut?

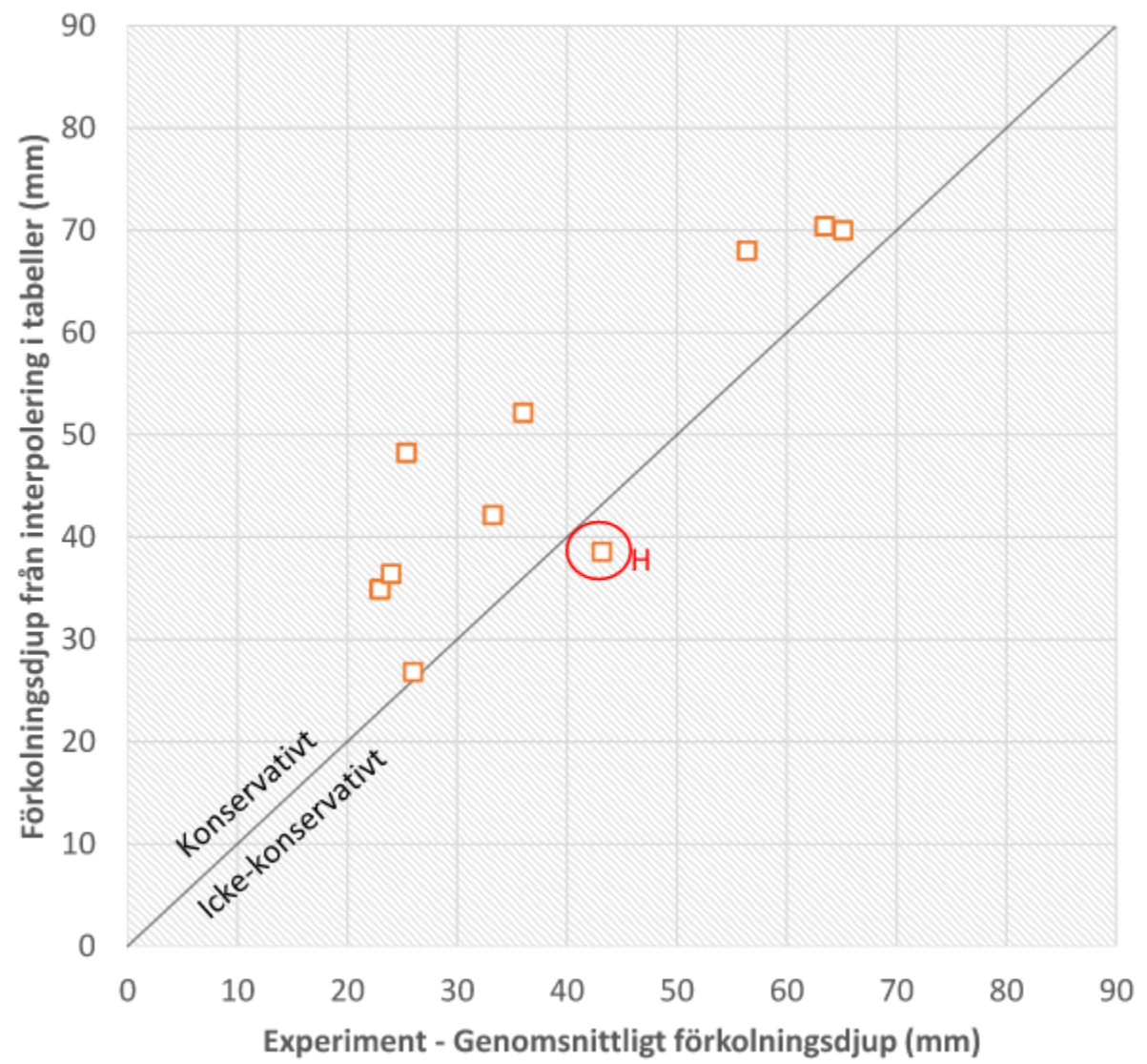
- Definiera brandbelastning och öppningsfaktor
- Omvandla brandbelastning till "per omslutningsyta" (pga branddynamik)
- Gå in i verktyget och välj rätt tabell (avsnitt 4.2)
- Säkerställ skydd för icke-exponerade ytor (avsnitt 4.3)
- Om bärförmåga ska beräknas behöver icke-bärande lager beräknas utifrån temperaturer i bilaga
- Enkel interpolering används om värden är "mellan" tabeller/kolumner

20 % exponerad omslutningsyta
Förkolningsdjup (mm)

		Brandbelastning per omslutningsarea (MJ/m ²)					
		60	120	180	240	300	360
Öppnings- faktor (m ^{0.5})	0.04	31	45	57	68	>77	>86
	0.06	27	41	52	61	70	78
	0.1	21	33	41	49	55	62
	≥0.15*	15	23	29	36	41	45

20 % exponerad omslutningsyta
Brandmotstånd (min)

		Brandbelastning per omslutningsarea (MJ/m ²)					
		60	120	180	240	300	360
Öppnings- faktor (m ^{0.5})	0.04	36	61	83	120	>120	>120
	0.06	34	56	78	110	116	>120
	0.1	25	43	56	72	86	110
	≥0.15*	16	27	34	43	51	59

Viktiga punkter att beakta

- **Delaminering**
 - Verktuget är inte giltigt vid delaminerande konstruktioner
 - GLIF test eller motsvarande bör göras för att säkerställa integritet
 - Dock samma problematik som med genomföringar och liknande
- **Verkligt förkolningsdjup skiljer sig på väggar/tak**
 - Omvandlingsfaktor 0,8 för tak och 1,15 för nedre halvan av väggar föreslås i ramverket
- **En uniform brandgastemperatur antas i brandrummet**
 - Kan vara ett "svagt" antagande i väldigt stora ytor
 - Ger dock konservativa resultat jämfört med alternativet

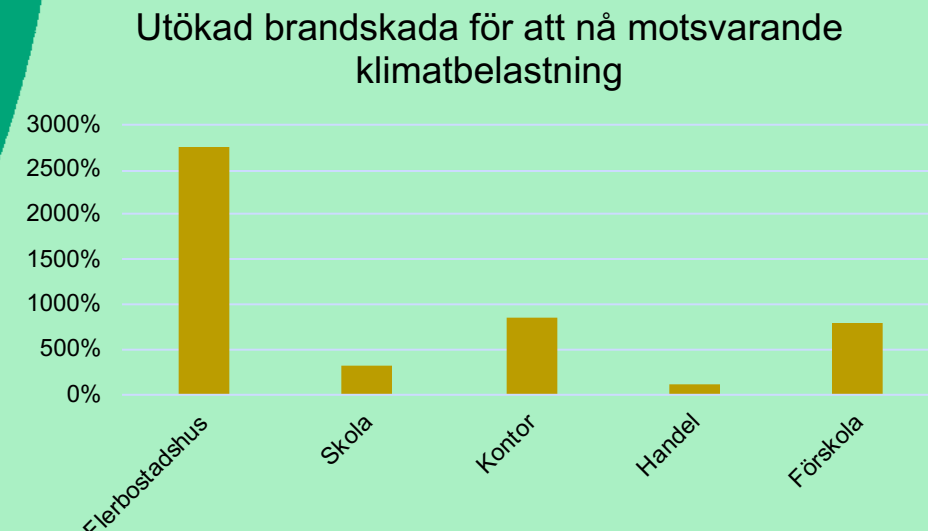
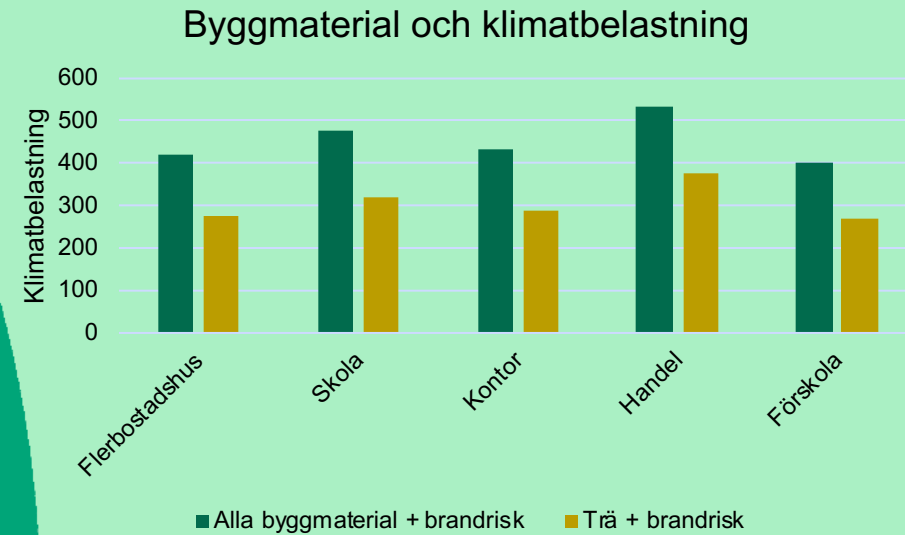
Summering

- Trä är både bra och dåligt ur brandsynpunkt
 - Men det finns saker vi behöver ta hänsyn till
- De nya reglerna kommer påverka trähusbyggande
 - Det kommer bli lite mer komplicerat att exponera stommen, men det kommer inte vara omöjligt
- Det finns ett ramverk att använda för att hantera kraven i framtida byggregler
 - och för att bygga brandsäkert redan nu

Bonusinfo

- Är trähus klimatsmarta om brandrisken tas med i beräkningen?
- Studier av brandrisk i trähus pekar åt olika håll gällande brandskador
 - vissa indikerar relativt stora skillnader och andra inga skillnader alls
- Vi har gjort en studie för att se brandriskens påverkan på byggnaders klimatbelastning generellt och då även inkluderat trästomme som faktor
- Resultaten visar att träbyggnader behöver ha 114-2765 % större brandskador för att nå samma klimatbelastning som för betong/stål

Frågor?

axel.mossberg@bengtdahlgren.se